

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — — 24 kor.
Félévre — — — — 12 .
Negyedévre — — — — 6 .
Egy hónapra — — — — 2 .
— Egyes szám ára 8 fill.

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik:
vasár- és ünneppnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 233. szám.

Csütörtök, október 12.

Andrássy javaslata.

Nagybecskerek, október 12.

A képviselőházban megismétlődött a június 21-iki hatásos színijáték. Ezuttal Andrássy Gyula gróf vállalkozott a Bánffy házasságának eljátszására. Felolvasott határozati javaslata nagy, szép munka. Ugy alkatrészeit egyenként véve tetszetős, de együtt, ha közelebbről vizsgáljuk, nem harmónikusan illeszkedik egymáshoz. Nincs egyik alkatrész se a maga helyén.

Hogy parlamenti államban parlamenti kormány kell, az helyes. Hogy a választások az ellenzéki pártoknak adtak többséget, az is igaz. Hogy Deák az 1861-iki felirati javaslatában a felségtől törvényeink értelmében jogfolytonosságot, főleg parlamenti kormányt, felelős miniszteriumot kért, Andrássynak erre való hivatkozása a mai viszonyok közt is jogosult. De egyebekben nem hivatkozhatik Andrássy Deákra. Abogyan ő cselekszik, az nem a Deák szellemére való. Andrássy javaslata teljesen korrektnek minősíti a törvényhatóságok tulhajtott passzív rezisztenciát és megerősíti őket ellenállásukban a kormányval szemben. Deák nem volt a törvényhatóságok passzív rezisztenciája mellett sem az 1861-iki, sem az 1866-iki elnapolásnál és Deák bizonyára ma se buzditana ellenállásra. Deákot a haza legfőbb érdekében a bölcs mérséklet vezette szavaiban és tetteiben. Andrássy nem követi ezt a vezetőt. Azokkal vállalt szolidaritást, akik erőszakosan túllépik jogkörüket, a parlamentből hirdetik és szentesítik a passzív rezisztenciát, a közigazgatási hatóságokat nyílt ellenszövegűre ösztönzik felebbalójukkal szemben és beerőszakolják magukat az ekzekutív jogkörbe. Andrássy e javaslattal egybekötötte magát a forradalmi elemekkel és ezzel kicsavarta saját maga kezéből azokat a fegyvereket, amelyeket a Deák szellemi fegyvertárából előrántathatott.

A joghatályok túlfeszítése ad absurdum vezeli magát a jogot. A legkisebb társadalmi egyesülések épúgy, mint a legnagyobb államközösségek csak úgy állhatnak fent, ha nem hajtják túl a jogokat, amelyek az egyeseké, úgy mint az országé. Mi jöhet ki a képviselőházi jogviszályból? Feltéve, hogy annak a felfogásnak igaza van, hogy a többségből kell kormányt kinevezni és rögtön mennie kell egy kormánynak, ha nem bírja a többség bizalmát, mire vezet, ha a jogot tulhajtják? Paradoxon állhat be. Például a többség elhatározza az önálló vámtérület azonnali létesítését vagy a közös hadseregnek azonnal való kettéosztását. Ez nem viheto ki azonnal. Így van ez az ellenzék minden követelésével.

Ugyanez áll a koronára is. A korona joga a kormányt kin vezetni. Ha e jogánál fogva például a nemzetiségi pártokból nevezne ki kormányt, nem volna-e ez a jog tulhajtása? A jogerők kellő mértékben való felhasználására nézve kell, hogy a korona és a többség egyezzen meg, ha a

parlamentit életet nem akarják megfuzasztani. A theoretikus közjogi fejtegetések, legyenek azok bármily formásak és tudományosok is, itt nem használnak.

Ma a korona és a többség közt mélyreható ellentétek vannak. A koronában látszik hajlandóság a békés kiegyenlítésre, de a koalíció oldaláról békehangok nem hallatszanak. Így nem lehet a válság megoldására jutni. A koronának nem tehetünk szemrehányást Tisza és Fejérváry jelenléte nyílvánosságok hoztak a katonai kérdésben. Tisza a honvédtisztséget, Fejérváry a magyar ezrednyelvet, zászlót és jelvényeket. De a koalíciónak ez mind kevés volt. A Deák bölcs mérsékletének hiánya gátolta meg a békekötést.

Andrássynak nincs igaza, ha a kormányra telje a konfliktus előidézését a katonai kérdésekben és ennek előtérbe állítását, valamint hogy ez okozta az ellenzék számbeli gyarapodását és győzelmét a választásoknál. Andrássy a Széll alatt kitört obstrukciónál egész más álláspontot foglalt el. Nem a katonai követelésekért lépett ő ki a szabadalvüpartól, hanem a november 18-iki események miatt. Igérte választóinak a magyar vezényszó? Ha igen, úgy ő már akkor magát is az obstrukció álláspontjára helyezte és ez esetben nem vehető számba, mert a koalícióval, ha mereven ragaszkodik követeléseire, nem lehet s ha békét csinálni. Ha pedig nem ígérte, akkor ez a követelés ma nem alaposabb, mint két év előtt volt. A mai többség ugyan mereven mellette állott, de azt a választók kifejezetten nem követelték. Andrássy előbbeni álláspontja ellenére, hogy az obstrukció csak a katonai kérdésért van, amely ellen ő épp úgy küzdött, mint Tisza, ma mégis szolidárisan nyilatkozik a katonai követelőkkel. Nem teszi helyesen, miután kilépése a szabadalvüpartból és különállása nem függ össze a katonai kérdésekkel. Ha a szétbontott többség az önálló vámtérület azonnali életbeletetését vagy éppen a perszonál uniót határozná el, Andrássy azt is magáévá tette volna? Andrássy, aki realpolitikusan mondja magát!

A mindent felkavaró, rendezavaró koalíció mellett kitartani nem Andrássyhoz méltó, mert nem államférfias. A kibontakozás nem be a koalícióba, de ki a koalícióból vezet. Az egészséges kibontakozás első állomásához akkor juthatunk el, ha Andrássy és párthivei visszatérnek oda, ahol az obstrukció kezdetén állottak.

Őszi közgyűlés.

Nagybecskerek, október 12.

Torontálvármegye őszi közgyűlése ma egy kis politikai vitával kezdődött, mely azonban Jankó alispán épol hazafias, mint tapasztos javaslata folytán nem vert fel nagyobb hullámokat. Választás nem lévén, a bizottsági tagok nagy zöme a politikai vita után elhagyta a termet. Hogy a költségvetést általános részvétlenség mellett fogad-

ták el, alig szorul külön felemlítésre. A közgyűlés különben 11 óra után véget ért.

A közgyűlésről szóló tudósításunk különben a következő:

A vármegye őszi közgyűlésére elég szép számmal jöttek el a bizottsági tagok s a terem szépeu megtelt velük.

A közgyűlésen jelen voltak:

Dr. Balás Ivan, Bánlaki András, Bunyevác Obrád, Boberity Lyuba, Bauer Henrik, Ifj. Bobor Gyula, Billiz János, dr. Brájer Lajos, Bankovich Mihály, Baróte János, Brányi Gyula, Budur Sándor, gróf Csokonics Sándor, Chorla Gyula, dr. Csávossy Ignác, Czarina Szilárd, Daniel Ferenc, Freud Lajos, Főris József, Forster Imre, Givass Iza, dr. Grandjean József, Gitter Jakab, Gyertyánffy Dániel, Gysztessy László, dr. Gyertyánffy Jenő, Haidgger Ödön, Horváth Károly, Hirtenstein Márk, Hadfy Károly, Hájnal Maró, Horváth Zoltán, Jankó Ágoston, Joanovics György, Jankovics Szilárd, Kasztory János, Kéler Ákos, Krumenacker József, dr. Klein Mór, Koller János, Krausz Mihály, dr. Kehrér Károly, Kaufmann István, Kiss Kálmán, dr. Kiss János, Kvascsák Nándor, dr. Kerdos Samu, Knyaskó Lajos, Lwajsser Imre, dr. Löfler Ármin, Labatus Szevetozár, dr. Mihálovics Ödön, dr. Mangold Samu, Menezser Lipót, Manojlovics György, Mesterovics Pál, dr. Milos Aurél, Markutz Márk, Marton Andor, Orsó Gáspár, Odal Antal, dr. Oláh Béla, dr. Pollák Győző, dr. Perics Zoltán, Rajnar David, Rankovics István, Reitter Oszkár, Ruppenthal Adám, Szent-Ivány Zoltán, Szimics Dusan, Szimics Pál, dr. Sándor Mihály, Steinitzer Géza, Schira Károly, Stanczer Adolf, Sapsey Mihály, dr. Saal Ferenc, Szabaday Ignác, Schuld Péter, Soka Ignác, dr. Szánthó Adolf, Tóth István, Thöressz Jakab, dr. Tóth Béla, Weisz Izidor, Wattay Endre, Wolf Henrik, dr. Várady Imre, dr. Weiterschan József, Wachtel Leo, Vörös József, Volmann Ferenc, Végh Károly, Végh Ferenc, dr. Végh Lajos, dr. Vaszics Endre, dr. Vinczebidy Ernő, Zacher Miksa, Bielek Antal, Rigó István, Filkovics Boldizsár, Szilágyi Albert, Hertelendy Ferenc, dr. Mihálovics István, Weimlich Vilmos, Porcskay Béla, Beler István, dr. Riesz Jakab, Bogcha Marton, Zsíros Imre, Hegedüs Kálmán, Kozenkay Béla, Steinbach Antal, Uzbasich Gáspár és Semsey Gyula.

Dr. Dellimanics Lajos főispán tíz óra után elfoglalta az elnöki széket s midőn szívélyesen üdvözli a megjelent bizottsági tagokat, az őszi rendes közgyűlést megnyitja.

Az elnöki bejelentések során szomorú kötelességként jelenti, hogy József főherceget ismét súlyos csapás érte fiának, Mátyás főhercegnek elhunytával.

Indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvi részvétét fejze ki s egyben elhatározza, hogy a főherceghez részvétlátót intéz.

Jelenti, hogy dr. Nagy Dezső bizottsági tag tegnap egy indítványt tartalmazó beadványt nyújtott át neki. Ez indítvány tárgyalása a költségvetés után következik.

A költségvetés.

A közgyűlés első tárgyát, a vármegye költségvetését dr. Vinczebidy Ernő m. főjegyző adja elő, a melyet már ismertettünk.

A pótdadó kivetését illetőleg a következő javaslatot teszi:

2 1/2 millió kölcsönalapra	25%
Megyei kórház alapra	05
Rendelkezési alapra	10
Tisztviselői nyugdíj	05
Háztartási alapot segélyező pótdadó alapra	05
Összesen	
Összesen 50%	

A közgyűlés névszerinti szavazással egyhangulag elfogadja a költségvetést.

UJDONSÁGOK

női felöltőkben stb. megérkeztek.

Kovács Gedeon Nagybecskerek.

Telefon 141.

A bécsi audencia.

Most a torontálmezei ellenzék jónak látta, hogy ismét egy kis politikai szerepléssel adjon hírt magáról. Erre a célra szolgált a következő tárgy, dr. Nagy Dezső biz. tag indítványa, amely így hangzik:

Méltóságos főispán ur!

Torontálvármegye törvényhatósági bizottságának holnapi, október 12-én tartandó közgyűlésén kérem a következő határozati javaslatot tárgyalásra kitűzni:

Torontálvármegye törvényhatósági bizottsága mély sajnálattal vett tudomást azon fogadtatásról, melyben a parlamenti többség vezetői ez év szeptember 23-án a felségénél részesültek. A kihallgatásra rendelt vezérférfiaknak irásban átadott, a kiegyezésre és az alaptörvényekre vonatkozó magyarázatát és az ultimátum szellemében való végrehajtását, mint alkotmányellenest visszautasítja.

Hazafiás aggodalommal látja a válság megoldása helyett annak mind erősebb kiélezését. Ép ezért az inparlamentaris kormányval való további kísérletezést meddőnek, sőt az alkotmányunkra határozatlan sérelmesnek tartja. Az országgyűlés folytonos elnapolása burkolt abszolutizmus, mert az állami szükségletek ellátása, a kormányzás folytonossága csak az 1790: X. t. c. beütköző rendeletek útján eszközözhető és tartható fenn.

A rend visszaállítása, a nyugalom helyreállítása és a hazai érdekében elődázhatatlannak tartja az országgyűlés mielőbbi működését parlamenti kormány vezetésé alatt.

Ismételten kijelenti a bizottság, hogy a törvényeket szigorúan betartja s ezek betartását és végrehajtását — esetleges felsőbb kényszer ellenére is — tisztviselőitől elvárja.

A tárgyhöz elsőnek Jankó Ágost alispán szóval föl s kifejti, hogy túlságosan sokat foglalkozunk politikával. Hiszen helyes, hogy a törvényhatóság lényegesebb politikai irányváltozások esetén hozzá szóljon a kérdéshez és álláspontját kifejtse, hogy országos érdekű kérdésekben szavát hallassa. Ez a törvényhatóság joga. Torontálvármegye törvényhatósága él is ezzel a joggal s ha az ország érdeke kívánta, kellő komolysággal és illő mérsékléssel és teljes őszinteséggel meg is mondta véleményét. Azt azonban, hogy a politikai krízis minden egyes fázisába beleszóljunk, nem helyeselheti, sőt feleslegesnek tartja, mert az ilyen folytonos beleszólás csak elértéktelenti e szép jogunkat.

Hogy az idegen és illetéktelen tényezőknak a magyar ügyekbe való beavatkozási törekvésük országszerte visszatetszést szült, és hogy a szeptember 23-iki deklaráció sajnosan nélkülözi az alkotmányosság szükkeséges kellékeit, — ezt már nem kell külön kifejeznünk, mert ezek annyira köztudomásúak, hogy már a legilletékesebb helyről is igyekeztek azt jóvátenni. Azt sem föltételezheti róluink senki, hogy az országgyűléses gyakori elnapolása és az inparlamentaris, habár ideiglenes kormányzat helyeslésünkkel találkozik, de ezek az események a jelenlegi politikai krízisnek, mellyel szemben már ismétleten állást foglaltunk — csak egyes mozzanatait, melyekre külön határozatilag véleményt mondanunk vagy felirunk fölösleges.

A folytonos politikai vitatkozás ok nélkül izgatja a törvényhatósági bizottságot és a nyugtalanságot beviszi a népek azon rétegébe is, melynél a nyugodt és békés munkálkodás szükséges életfeltétel.

Ezen okoknál fogva javasolja, hogy az indítvány félretétessek és föltötte napirendre térjünk. (Élénk helyeslés)

Kardos Samu dr. azzal kezdi, hogy ő ugyan előre tudja, hogy falra borsót hány, de kötelességének tartja felszólalni, mert az indítványt tevő Nagy Dezső beteg s őt kérte föl az indítvány megokolására. Ő szükségesnek tartja, hogy a törvényhatóság nap nap után foglalkozzék a politikai mozzanatokkal, mert a politikai helyzet olyan, mely mindennap kihívja a kritikát. Nem lehet tehát az előforduló események föltötte egyszerűen napirendre térni. Csendesen fogadni a történéseket nem helyes szisztéma. A haragot, esetleg káromkodást ne fojtsuk magunkba s ha ezt az állapotok úgy hozzák magukkal, káromkodjunk szabadon. — Azután arról beszél, hogy ő ugyan tudja, hogy a bizottság tagjai közt senki sincs, a ki a Fejérváry-kormánynak hive volna, de a főispánról ezt nem tudja s nem ismeri pártállását sem. Folytonos ellentmondások között azt állítja, hogy a törvényhatósági bizottságnak ismernie kell a főispán pártállását. De ha nem ismeri, tudja, hogy lényegben a főispán vele

egyetért s egyetért az egész bizottság. Ha tehát mindenki egyetért, fogadják el Nagy Dezső javaslatát.

Poroszkay Béla foglalkozik az indítvány utolsó passzusával, amely a törvénybizottságról szól. Ő ezt a vármegye tisztikara elleni bizalmatlanságnak tartja, holott ezt egyáltalán nem érdemli meg. Ő tehát az alispán javaslatát partolja.

Miután több szónok nem jelentkezik, elnöklő főispán bezárja a vitát és felteszi a kérdést szavazásra.

A felállással történt szavazás eredményeképen elnök kimondja a határozatot, hogy a tulnyomó többség elfogadta az alispán indítványát az előterjesztett indokok alapján.

A vármegyei muzeum és könyvtár.

Dr. Vinczehidý előadó bemutatja az alispán előterjesztését a „Torontálvármegyei muzeum és könyvtár” létesítése tárgyában.

Az előadó főjegyző lelkes szavakban ismereteli az előterjesztést. (Amelyet lapunk holnapi számában egész terjedelmében közlünk.) Előadja, hogy az eszmét annak idején dr. Dellimanic Lajos főispán, mint a torontálvármegyei közművelődési egyesület elnöke pendítette meg s a kultúr egyesület propagálta. Hangoztatja, hogy az eszme jogosultságot, rendkívül kulturális fontosságát fejtegetni nem kell. A politikai helyzet ugyan nem kedvező a kulturális mozzanatokra, de Torontálvármegye legyen kivétel s ha az egész ország politikai negatívumokba merül, Torontálvármegye igyekezék legalább más téren alkotni. Fogadják el tehát a közgyűlés az alispáni előterjesztést és mondja ki a vármegyei muzeum és könyvtár létesítését.

A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel járul az előterjesztéshez s kimondja, hogy a muzeum céljaira átengedi a Zápolya-utcában levő ugynevezett „Rabkert” telkét s a rajta levő épületet, egyben a további lépésekkel megbizza az alispánt, aki a legközelebbi rendes közgyűlés elé terjeszzen részletes tervet a költségekről és egyéb teendőkről.

Egyéb tárgyak.

A többi tárgyakon hamarosan keresztül esett a közgyűlés.

A főjegyző bemutatta a király születésnapja alkalmából a vármegye részéről nyilvánított szcenekívánatát a legfelsőbb köszönetet, amit hódoló tudomásul vettek.

Gyertyánffy Dénes főbíró a VII k fizetési osztályba megválasztották, Oppova községben a vadászati jogbért Markucz Márk felszólalására leszállították, míg a többi kisebb ügyeket az állandó választmány javaslata értelmében elintézték.

Az elnöklő főispán ezután a közgyűlést berekesztette, a hitelesítő-gyűlést pedig holnapra tűzte ki. Hitelesítők: dr. Brájer Lajos, dr. Klein Mór, Kiss Kálmán és dr. Kardos Samu.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap déliben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

Október 18. Megyei közegészségi biz. ülése d. e. 11 óra.

29. Agárverseny.

November 13. Közig. biz. ülése d. e. fél 10 óra.

— Személyi hir. Fabinyi Ferenc, a szegedi kir. itéőrtábla elnöke Nagybecskereken tartózkodik.

— Kinevezés. A mai őszi közgyűlésen a vármegye főispánja Kéler Ákos megyei alügyész tiszteletbeli főügyészszé, Veress Imre közig. gyakornokot pedig tiszteletbeli szolgabíróvá nevezte ki.

— Lemondott plébános. Amiről napok óta suttognak városunkban, ugylátszik, csakugyan valónak bizonyul. Teljes hitelt érdemlő forrásból ugyanis arról értesülünk, hogy Uitz Péter, a nagybecskereki róm. kath. hitközség újonnan kinevezett plébánosa állását nem szándékozik elfoglalni. Uitz plébános ezen elhatározását billédi hívelvel hir szerint közölte is, a nagybecskereki hitközség vezetősége azonban máig ily értelmű értesítést nem kapott.

— A kereskedelmi és iparkamarából. A temesvári kereskedelmi és iparkamara tegnap tartotta e havi rendes közgyűlését, a melyen Torontálból résztvettek Mayer Rezső és Kühn János (Nagybecskereki), Bogdán N. (Nagykikinda) és Becker H. (Nagy-szentmikló). A napirend első pontjaként a kamara a kereskedelmi miniszternek Nagybecskerek város módosított bérlocai-szabályrendelete tárgyában kélt leiratát tárgyalta. Beható vita után, amelyen főleg Mayer Rezső és Kühn János nagybecskereki tagok vettek részt, a teljesülés a szabályrendeletet több, az igazság érdekében szükkes és változtatás hangsúlyozása mellett jóváhagyására ajánlja. Fölolvastak ezután a kamara 1906 évi költségvetéséről szóló bizottsági jelentést. A költségvetés föltételei: Személyi kiadás 18 702 kor. Dologi kiadás 17 000 korona A szakoktatás támogatása 17 700 korona. Egyéb segélyek 2600 korona. A 60.002 koronában megállapított összkidadás fedezésére szolgál: 1. a folyó 3 1/2% os illeték a valószínű leírások levonásával 58.000 korona. 2. a hátralékból behajtható összeg 2000 kor., 3. a vagyon kamatai 1500 kor., 4. a lejármzási díjak és kisebb bevételek 300 kor. Összesen 61 800 kor. Az előadó tükár és az elnöklő felvilágosításai után az ülés a költségvetést változatlanul elfogadta és jóváhagyás és a jelenlegi 3 1/2% os kivetési kulcs engedélyezésé végett a kereskedelmiügyi m. bir. miniszr ehhez felterjeszteni elrendelte. Több kisebb ügy elintézése után az ülés véget ért.

— Marad a régi anyakönyvi törvény. Az 1904 évi XXXVI. t. c. 1906. január 1-én az anyakönyvi eljárásnak új módját volt életbe léptetendő, mellyel együtt járt volna a régi anyakönyvi nyomtatványok kiküszöbölése. A belügy-miniszter most egy az összes törvényhatóságokhoz kibocsátott körrendeletével a régi rend további maradását statuálta, amennyiben a politikai helyzet lehetetlenné teszi a január 1-ére tervezett átalakítást. Minthogy pedig ennek kiállításában a régi anyakönyvi nyomtatványok fogyatékos voltak és azok újra való nyomtatásáról senki sem gondoskodott, most van kápdós a nyomtatványok sürgős utólagos elkészítésében. Érdekes, hogy a májusban ugyanebben az ügyben kiadott miniszteri rendelet még nem gondolt arra, hogy 1906. január 1-én a módosított törvény nem lép életbe és épp ennek az intézkedésé születte a mostani nyomtatványzavart.

— A földbirtokosok és a helyi érdekű vasutak. Helyi érdekű vasutak mentén földbirtokosok rendelkező gazdáknak fontos határozatot hozott nemrégiben a közigazgatási bíróság. Ezy konkrét esetről kifolyólag kimondotta, hogy a helyi érdekű vasutak tartoznak létesíteni, vagy legalább is tünni mindazt a létesítésményt, amelyet a vasutvonatokon át való közlekedhetes végett a szomszéd birtokosok érdekei szempontjából az illetékes hatóság szükségesnek itél. Hogy mikor forog fenn szükkeség, azt a hatóságok nemcsak a területkiszajtitáskor, de bármikor később is megállapíthatják.

— Meteor az időről. Meteor, az országos híri időjós jelentése szerint pár nap múlva a mostaninál melegebb napokat kapunk. E hó 13-ika után vagy erős meleg, vagy pedig zivataros befolyások érvényesülhetnek, sőt még a jég is lehetséges. A hónap utolsó harmada ismét erősen változó, főjlagában csipadékos és hűvösök igérezik. November 5-ike hirtelen beálló deret vagy fagyot hozhat, amit különben egy esetleges napkitörés még eltolhat, de a szőlőgazdák jól tesszik, ha a szőlőfedésnél ez időre előlegesen figyelmelek lesznek.

— Gyilkos részeg. Mint Melencéről jelentik lapunknak, ott egy iszákosság folytán züllésnek indult gazdaember, névszerint Radovanov Mita, teljesen részeg állapotban Gaborov Mitáné ottani kocsmárosnét, mivel az neki részegségére való tekintettel nem adott italt, leszurta, úgy hogy a szerencsétlen asszony nyomban meghalt. A község előjárósága az esetet rögtön bejelentette dr. Boross Dezső kir. ügyésznek, aki Benedek Jenő vizsgálóbíróval nyomban a helyszínére ment vizsgálatot tartani. A gyilkos kihallgatása során azt vallotta, hogy ő nem emlékszik semmire, olyan részeg volt. A gyilkos részeg letartóztatták s behozták a nagybecskereki kir. törvényszék fogházába.

— Tízezer koronás család. A temesmegyei Hodonyról írják: Őt hodonyi parasztagazda összeállott, hogy egy cséplőgépet vásároljon. A közeli takarékpénztárból fölvettek tízezer korona kölcsönt, mert készpénzen akarták megvásárolni a gépet. Bajítottak Temesvárra, hol megismerkedtek egy horvátkecsai parasztagzáddal, akinek elmondták, hogy mi járásban vannak. A horvátkecsai ember lebeszélte őket arról, hogy Temesvárott vásároljanak cséplőgépet; ő — ugymond — egy előkelő budapesti gépgyár ügynöke, jöjjenek fel vele Budapestre, ott olcsóbb és jobb gépet kapnak s ő átengedi nekik provizióját utiköltségül, mert parasztemberek nem akar nyereszkedni.

Sport.

A hodonyiak hittek neki és elmentek vele Kécsára, hogy onnan együtt utazzanak fel Budapestre. Kécsán csinos parasztagazdaságba vezette be őket az állítólagos ügynök, aki a hodonyiaknak annyira meg tudta nyerni a bizalmát, hogy ezek átadták neki a cséplőgép árát, a tizezer koronát. A kécsai ember váltót adott róla és a fiát is aláíratta s a hodonyiak szentül meg voltak győződve, hogy ezek után rendben van a dolog, annál is inkább, mert a kécsai ember tényleg felutazott velük Budapestre. Budapestben azonban a kécsai ember eltűnt előlük és a gyámoltalan hodonyiak hiába keresték őt mindenfelé a fővárosban. Hazatérve, megtették ellene a bünyefitő feljelentést, de ennek aligha lesz sikere, mert a kécsai ember nyomtalanul eltűnt és visszahagyott vagyona tul van terhelve adósságokkal.

— Éjjeli tűz. Tegnap este 10 óra tájban komoran szólaltak meg a vészharangok s a templom torony magasan kitűzött nagy piros lámpa ijesztő némasággal hirdette, hogy valahol a pusztító, vészhozó vörös kakas ütötte fel a fejét. A tűz a Dungszy-szky-féle sörgyár jégvermét hamvasztotta el, továbbra azonban nem terjedt, mert a helyszínen teremt tűzoltóság a vészt csakhamar lokalizálta. A kár mintegy 100 koronát tesz ki. A tűz okát még eddig nem sikerült megállapítani.

— Halál a kocsin. Bicskei István magyarkanizsai lakos tegnapelőtt kocsiikkal hurokolódott be a magyarkanizsai tanyákról a faluba. Az első kocsin Bicskei felesége ült három éves Mariska nevű leányukkal. A falu alatt a lovak valami zörajtől megbokrosodtak, a megrakott kocsit magukkal ragadták, amely aztán egy kanyarultnál oly szerencsétlenül borult fel, hogy a kis leány nyakat törte szörnyet halt. Az anya is súlyosan megsérült.

— Elfogott pénzhamisítók. Magyarkanizsáról jelentik: Boros Sándor tornyosi lakosnál a rendőrség két embert tartóztatott le, kiknek egyike Wieser Károly zentai tanítónak mondotta magát. Mindkettő egy primitív gépet akart eladni, melyen hamis ötkoronásokat gyártottak volna. Éppen a letartóztatás pillanatában igazi két ötkoronást csuszattak a gépbe. A két elfogott a környéken mintegy száz embert szedett rá.

Színház és Irodalom.

* A tavasz. Strausz-estét rendezni hálás dolog, amiről a tegnapi esti zsúfolt ház újra meggyőződött. Tömött padosorok és páholyok nézték végig a májusi levegő pajkos hatásától szóló örök és mindig új mesét, halgatták a világot bejárt gyönyörű Strausz-keresők melódiáit. „A tavasz”-t ugyancsak Polgáréktól már a múlt szezonban ismertük meg a legelőnyösebb világításban és mostani felújítása semmiben sem maradt hátra amannál, amihhez első sorban a szereposztás szerencsés megválogatása járult, sorompóba állítva a gárda színe-javát. Így a tüzről pattant szobacéus szerepében H. Lévy Bertának alkalmi volt színes játékát, temperamentumát és szép énekét ragyogtatni, amelyért a publikum nyílt színen egynehányszor megtapsolta. Sik Rezső elegánsan adta a csécsap ügyvédet, Polgár direktor pedig az irodavezető szerepében mutatott magas nivón álló játékot. A tőlük megszokott kedvességgel játszottak Kormos Ilonka és Várady Margit s jók voltak még Hatvani, Ernyeiné, Nagy Imre, Erneyei és Horti Sándor is. —th.

* Az új baritonista föllépése. Ma este Rajna és Cobor operettja „Hajduk hadnagya” kerül előadásra, melynek címszerepét a társulat új baritonistája, Vajda Dezső fogja játszani.

* A „Zenélő Magyarország” zongora és hegedű zeneműfolyóirat most megjelent XII. évfolyama 19 ik füzeté a következő értékes zeneműajánlásokat közli: I. Gaál Ferenc „Letésem a lantot” melodráma, Arany János egyik legszebb poétikus költeménye, mely a most közelgő Arany János ünnepélyeken mindenütt előadva lesz. II. Zsádányi Ármánd „VIII. magy. ábránd magán hegedűre. (A csap-utca végig.) III. Sousa Fülöp „El Capitan” Marsch. — Induló. Ily gazdag tartalommal jelenik meg e minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneműfolyóirat minden egyes füzeté, úgy, hogy előfizetői az érdemesebb zeneműveket — havonta kétszer — mindenkor 10—12 oldalon kapják. Előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona. Egyes füzet ára 60 fillér. Előfizethető az e számmal meginduló IV. évnegyedre, valamint az előző évnegyedekre is a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zenemű-kiadóhivatalában Budapest, VIII., József-körút 22., hol egyúttal minden más nyomtatásban megjelent zenemű, ugyiszinte mindennemű iskolák és zenetankönyvek a legolcsóbban megrendelhetők.

× **A nagyikindai lóverseny.** A torontál-megyei agarász- és lovas egyesület által szombaton és vasárnap rendezendő lóversenyek iránt ugy meggyeszerzte, valamint az ország egyéb sport-körökben is élénk érdeklődés nyilvánul, amit a nevezések száma és minősége is igazolni látszik. A versenyek első nap, vagyis szombaton délután 2 órakor veszik kezdetüket a földmívelésügyi miniszter díjának versenyével, melyben 10 ló indul. Ezt követi a torontáli felvér gátverseny, a hadseregi akadályverseny, a cs. és kir. 12. huszárezred akadályversenye és 4 órakor vadászverseny. Helyárak: I. hely 2 kor., II. hely 1 kor., állóhely 40 fillér.

Versenyintézőség dr. Dellimanics Lajos, báró Baich Iván, Balás Iván, báró Hauer Vilmos huszárezredes, Nebovidski Gyula huszárnagy, Jankó Ágoston és az „Urlovások Szövetkezete” részéről gróf Csekonicz Gyula. Birák: Gróf Csekonicz Sándor, Ronay Jenő. Indító: Calm Oszkár huszárkapitány. Mészáló: Gröber Gyula huszárfőhadnagy. Master: Jankó Ágoston. Titkár: Wiszkidenszky Géza nyug. huszárfőhadnagy.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

Fejérváry a királynál.

Buda, est. október 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a király Fejérváry Géza bárót ma délután 1 órakor külön kihallgatáson fogadta. A kihallgatás eredményéről nincs hír.

A főrendiházi határozat.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti táv.) Kautz Gyula főrendiházi tag levelet írt az egyik lap szerkesztőségének, melyben kijelenti, hogy a Beöthy Zsolt által előterjesztett s a főrendiház által elfogadott javaslatot ő fogalmazta.

Cáfolatok.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) A felhivatalos Bud. Tud. megcáfolja azt a hírt, hogy a miniszterelnök elutazása előtt tárgyalta volna a miniszterekkel. Megcáfolja a felhivatalos könyomatos azonkivül azt is, hogy okt. 14 ikére politikai államtitkárok kinevezése volna várható.

Katonai intézkedések.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint híre jár, a közös hadügyminiszter és a honvédelmi miniszter a hadkiegészítésre vonatkozólag abban állapodtak meg, hogy a póttartalékosokat rendszeres kiképzésre behívják. A behívókat a katonai hatóságok maguk küldik szét postán.

A spanyol király Bécsben.

Budapest, október 12. (A „Torontál” ered. távirata.) Bécsi jelentések szerint Alfonz spanyol király november 10-ikén Berlinből Bécsbe megy királyunk látogatására.

Fejedelmi nász.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Madridból sürgönyzik, Ferdinánd bajor herceg eljegyezte Mária Terézia spanyol infansnőt.

A kabinetiroda főnökének halála.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király kabinetirodája főnökének aradvári König Károly bárónak halála minden körben élénk részvétet kelt. A boldogultat, mint Bécsből jelentik, ma helyezték ravatalra s valószínűleg holnap temetik el.

A kamatláb.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az Osztrák-Magyar bank vezérbizottsága mai ülésében kimondta, hogy a bankkamatlábót nem emeli fel.

A moszkvai zavargások.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Moszkvából sürgönyzik, ott még folytonos a nyugtalanság s a hatóságok attól tartanak, hogy a zavargások legközelebb még nagyobb mértékben meg fognak ismétlődni. A munkásokat a szocialista párt vezetési arra buzdítják, hogy ne engedjenek a munkaadókkal szemben támasztott követeléseikből. A Dolgorucki-utcában levő egyik gyarban, ahol dolgoznak, a sztrájkolók a munkásokat erőszakkal meg akarták akadályozni a munka folytatásában. A rendőrség a dolgozó munkások védelmére sietett. Ez alkalommal a sztrájkolók elsütötték revolvereiket és több rendőrt súlyosan megsebesítettek.

Korai tél.

Budapest, október 12. (A „Torontál” eredeti távirata.) A meteorologiai intézethez érkezett jelentések szerint az éjjeli Turóc és Trencsén vármegyék egyes helyein erősen havazott. Ugyancsak havazásokat jelentenek Erdélyből is.

Határidő-üzlet.

Budapest, október 12. (A nagybecskereké Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak tíz-tizenöt fillérral emelkedtek. Déli záratok a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	16 36
Buza (áprilisra)	16 86
Rozs (októberre)	13 18
Rozs (áprilisra)	13 72
Zab (áprilisra)	13 36
Zab (októberre)	13 54
Tengeri (májusra)	13 44

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, csütörtök, október hó 12 én:

Hajduk hadnagya.

Operette 3 felvonásban.

Személyek:

Blanchefort Philibert gróf, a „Serau” dragonosok ezredese	—	—	Kozma István
Baleajthy	—	—	Gózon Gyula
Kressenbrun	} Tisztek a „Serau” —	—	Sik Rezső
Vivenot		dragonos ezredben —	—
Bischofshofen	—	—	Horti Sándor
Boronai Imre, hadnagy a győri hajdu ezredben	—	—	Vajda Dezső
Hájas András, strázsamestere	—	—	Nagy Imre
Barbarina, a felesége	—	—	N. Várady Margit
Gaston de Jaukourf, kadét az „Arco” lovasezredben	—	—	Kormos Ilonka
Scheffenberg Jadviga grófné	—	—	H. Lévy Bert
Szép Ica, a császári hadak kéme	—	—	Hatvani Ede
Diego de Albufera százados a vértés ezredben	—	—	Virányi Sándor
Egy abbé	—	—	Horváth Gyula
Egy apáca	—	—	Virágh Irma

Kezdeté 8 órakor.

Holnap, péntek, október hó 13-án:

A három Ajax.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1905. október hó 1-től.

É r k e z i k:

- a) A nagybecskereki pályaudvarra:
 Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
 Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.
 Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
 Budapest—Nagyikindáról: este 9 óra 58 p.
- b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
 Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.
 Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
 Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 p.

I n d ű l:

- a) A nagybecskereki pályaudvarról:
 Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 46 p.
 Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
 Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.
- b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
 Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
 Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára: reggel 3 óra 33 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.
 Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Üzlet átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a **Rödler János** és **Társá** tulajdonát képező I. Ferencalmi és I. Torontálvásárhelyi henger-gőzmalomtól Nagybecskerek város és környékére kiterjedő

LISZT-ÜZLETET

átvettem.

Kaphatók mindennemű lisztfajok úgy nagy, valamint kis mennyiségben a legolesőbb árak mellett.

Egyszersmind bátorodom a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy az én gazdagon berendezett áruraktáramban kapható **ezukor, kávé, tea, liqueur, cognac, champagne, törköly**, valamint mindenféle **hüvelyes vetemények** a legolesőbb árak mellett.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradok kiváló fizzetellel

FARKAS IGNÁC.

Mária Terézia-utca. (Amerika-városrész)

(870-22)

A Torontálvármegyei Magyar
Közművelődési Egyesület

keres
azonnal vagy november elsejére
egy vagy két nagyobb
utcai szobából álló lakást
olvasóhelyiségnek.

Bővebbet Somfai János titkárnál
a „Torontál” szerkesztőségében.
845-x11

830. b. v. sz. 1905.

885-11

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 1902 §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a törökbecsei tekintetes kir. járásbíró V. 381/1. 1905. sz. végzése által Fischer Lipót és Ede nagy-kikindai lakos végrehajtató javára, dr. Mittelman Nándor törökbecsei lakos ellen 222 kor. tőke, ennek 1904. évi január hó 1. napjától számítható 5% kamatai s eddig összesen 82 kor. 10 fill. p. r. költség erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 750 kor. becsült 300 drb. kf. könyv és kf. butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 381/2. 1905. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Törökbecsén, alperes lakásán leendő eszközzésére 1905. október hó 25-ik napjának délelőtt 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladati fognak.

Kelt Törökbecsén, 1905. évi szeptember hó 29-én.

Rankovits István,
kir. bírósági végrehajtó.

Szőlővessző.

A világhírű

„Delaware”

adja a legjobb bort.

Oltani, permetezni nem kell.

A szőlőzet kincse.

A phyloxera ellen áll

Leírását és árjegyzéket
ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mér-

sékelt áron kaphatók.

Nagymennyiségű sima és

gyökerez Delaware

vessző eladás.

Cim:

Szigyártó és Takács

szőlőtelep tulajdonosok.

Telep: Alsó-Szeged.

Központi iroda: Felső-Szeged Somogy m.

(648-60.12)

RÁMPÁS

literje 30 krajcár.

Kapható

Zápolya-utca 1. szám alatt

a házmesteri lakásban.

(838-x12)

9290. tkvi szám. 1905.

881-1.1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtónak Kátai Ferenc és neje szül. Kertész Veronika nagybecskereki (felsőmuzslyai) lakosok végrehajtást szenvedők elleni 627 korona 28 fillér tőkekövetelés és jár. iránti ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területében levő nagybecskereki 5361. sz. tkjvben A. + 1-5. sorsz. alatt foglalt 7663-7664/381. hrsz. 415. öi. sz. ház és 600 négyszögöl területű beltetek, 8575-8576/9, 8593-8595.96., 8602-8605/288. és 8602-8605/8/132. hrsz. ingatlanok együttesen 2905 korona kikiáltási árban 1905. évi október hó 30. (harmincadik) napjának d. e. 10 órájkor ezen kir. törvényszék tkvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kitűzött birtok szükség esetén a kikiáltási áron alul is el lesz adandó.

2. Árverezni kívánók, a kir. kincstár kivételével, tartoznak az ingatlan kikiáltási árnak 10% át, vagyis 290 korona 50 fillért készpénzben vagy az 1881. november 1-én 3333. szám alatt kelt m. kir. ig. min. rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881: LX. t. c. 170 §-a értelmében a pánaipénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék tkvi irattárában és Nagybecskerek város tanácsánál megtekinthetők.

Nagybecskereken, a kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál, 1905. évi augusztus hó 24. napján.

Szabó,

kir. törvényszéki bír.

805. b. v. szám. 19 5.

884-1.1

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 1902. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a törökbecsei tekintetes kir. járásbíró V. 261/1. 1905. sz. végzése által Gottlieb Izidor balassa-gyarmati lakos végrehajtató javára özv. Gottlieb Dávidné szül. Rosenfeld Janka törökbecsei lakos ellen 8000 korona tőke, ennek 1904. évi április hó 19. napjától számítható 5% kamatai s eddig összesen 447 kor. 90 fill. perköltés erejéig elrendelt biztosítási és kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1010 kor. becsült kf. bu'orokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 366/2. 1905. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Törökbecsén, alperes lakásán leendő eszközzésére 1905. évi október hó 25-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladati fognak.

Kelt Törökbecsén, 1905. évi szeptember hó 28. napján.

Rankovits István,
kir. bír. végrehajtó.

FOGAK, valamint egész fogsorok
kaucsuk, arannyal és koronával
jótállás mellett kaphatók
Wahl Jakob
fogműtermében,
Toldi Ferenc-utca 25. Vogel-féle ház.

847-43

Árlejtési hirdetmény.

Szárcsa község, törvényhatóságilag jóváhagyott képviselői stíleli határozat alapján, mely kutat letesít. Az árlejtés 1905. évi október hó 21-én délelötti 9 órakor Szárcsa község házában fog megtartatni. Költségelőirányzat 1400 korona, mely egyben a kikiáltási ár, árverezők kötelesek ennek 10%-át, vagyis 140 koronát bántápnéz gyanánt készpénzben a községi bírő kezéhez letenni; a többi feltételek a hivatalos órák alatt Szárcsa község irodájában betekinthezők.

Szárcsán, 1905. évi október hó 5-én.
(879-22) Az előjáróság.

Nyomdász tanulónak

jó házból való fiu

felvételek.

Bővebbet a lap kiadóhivatalában.

(875-x.4)

Árverési hirdetmény.

Gróf Harnoncourt Felix (cskai uradalma Jankabid községben lévő Felix-majori vadászati jogát) 1905. évi október hó 15-től kezdődőleg hat egymásután következő évre bérbe adja.

A terület nagysága körülbelül 2400 hold.

A szóbeli árverés 1905. évi október hó 15-én reggel 9 órakor fog megtartatni Écskán az uradalmi irodában.

Écska, 1905. évi október hó 2-án.
(852-3.3) Écskai uradalom intézősége.